

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๘๓-๑๐๑/๒๕๖๕

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและสื่อมวลชน โดยละเอียดสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเสนอข่าวต่อสาธารณะ

คำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง
คำร้องที่ ๑๓๒/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง
คำร้องที่ ๑๔๐/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง
คำร้องที่ ๑๔๙/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง
คำร้องที่ ๑๕๙/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง
คำร้องที่ ๒๑๗/๒๕๖๕	{ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง

/คำร้องที่...

คำร้องที่ ๒๕๔๒/๒๕๖๔	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง ผู้鞫ร้อง
คำร้องที่ ๒๕๓/๒๕๖๔	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง ผู้鞫ร้อง
คำร้องที่ ๑๐/๒๕๖๔	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ	ผู้ร้อง ผู้鞫ร้อง

คำร้องทั้งเก้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน จึงให้พิจารณารวมกัน

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียน กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและสื่อมวลชน โดยละเอียดสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเสนอข่าวต่อสาธารณะ ดังนี้

๑.๑ คำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๓๒/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๑๙๘/๒๕๖๔ เป็นกรณีข่าวการนำตัวผู้ต้องหาทำแผนประกอบคำรับสารภาพ โดยผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนได้พบเห็นข่าวในสื่อออนไลน์แล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำตัวผู้ต้องหามาทำแผนประกอบคำรับสารภาพในบริเวณที่เกิดเหตุจัดแสดงข่าว และสื่อมวลชนนำไปเผยแพร่ข่าวต่อสาธารณะ โดยไม่เบลอภาพผู้ต้องหา ไม่ปักปิดชื่อสกุลของผู้ต้องหา หรือปรากฏภาพผู้ต้องหานอกจากสิ่งที่จำเป็น จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด

๑.๒ คำร้องที่ ๑๙๐/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๒๗๗/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๒๕๒-๒๕๓/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๕๑/๒๕๖๔ เป็นกรณีข่าวการจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ต้องหารือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้อง โดยผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนได้พบเห็นข่าวในสื่อออนไลน์แล้วเห็นว่า การนำเสนอข่าวตามคำร้องที่ ๑๙๐/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๒๗๗-๒๕๓/๒๕๖๔ ปรากฏภาพในระหว่างผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวภายในสถานีตำรวจน้ำท้องที่เกิดเหตุหรือสถานที่จับกุม โดยไม่เบลอภาพและไม่ปักปิดอัตลักษณ์ของผู้ต้องหา ไม่ปักปิดชื่อสกุลของผู้ต้องหา การกระทำดังกล่าวอาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด

/อีกทั้ง...

อีกทั้ง การนำเสนอข่าวตามคำร้องที่ ๑๔๐/๒๕๖๔ ยังปรากฏภาพของผู้เสียหายยืนชี้ตัวผู้ต้องหา โดยไม่เบลอภาพและไม่ปกปิดอัตลักษณ์ของผู้เสียหายแต่อย่างใด และกรณีตามคำร้องที่ ๑๔๙/๒๕๖๔ เป็นกรณีข่าวการล่อซื้อและจับกุมการค้าประเวณเด็กหญิงในสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง โดยผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนได้พบทิនข่าวในสือออนไลน์แล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ให้สื่อมวลชนเข้าไปถ่ายภาพในสถานที่จับกุม และเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ชายซึ่งอาจไม่เหมาะสมต่อการเข้าจับกุมหรือควบคุมตัวบุคคลที่เป็นหญิงหรือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ การนำเสนอข่าวยังมีการเผยแพร่ภาพเด็กหญิงที่ถูกล่อซื้อนั่งอยู่บนเตียง ซึ่งเป็นการเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสมและขาดความละเอียดอ่อนในการเสนอข่าว

นอกจากนั้น กรณีตามคำร้องที่ ๒๑๗/๒๕๖๔ ผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนได้พบทินข่าวในสือออนไลน์แล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่ให้สื่อมวลชนเข้าไปถ่ายภาพผู้ก่อเหตุทำร้ายหญิงรายหนึ่ง และสื่อมวลชนนำภาพของผู้ก่อเหตุไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยอาจไม่ปกปิดอัตลักษณ์ ไม่เบลอภาพใบหน้า ไม่ปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งการนำเสนอข่าวยังใช้ถ้อยคำว่า “สาวประเภทสองไปก่อเหตุถีบหญิงรายหนึ่งที่เย็นอยู่บนถนน” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำในลักษณะเหมารวมทำให้เกิดความรู้สึกเชิงลบต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

สำหรับกรณีตามคำร้องที่ ๕๑/๒๕๖๔ ผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนได้พบทินข่าวในสือออนไลน์แล้วเห็นว่า ขณะเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเข้าตรวจสอบค้นสถานบริการอาบอบนวด เจ้าหน้าที่ขาดความละเอียดอ่อนในการดำเนินการ ไม่ให้เกียรติบุคคลที่มีหลากหลายทางเพศในขณะที่เข้าจับกุม โดยให้ผู้ต้องหาเปลือยกายท่อนบน ไม่สวมเสื้อผ้าและใส่กุญแจมือ อีกทั้งจะไม่ให้สื่อมวลชนเข้าไปบันทึกภาพและส่องของผู้ต้องหาในสถานที่จับกุมเพื่อนำภาพออกเผยแพร่ต่อสาธารณะ อันอาจเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา รวมทั้งการนำเสนอข่าวใช้ถ้อยคำเหมารวมให้เกิดความรู้สึกเชิงลบต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศว่า “จับสาวเกย์กลางกรุง แหงน้ำรีชั่กส์ เปิดร้านนวดสปาบังหน้าแต่สุดท้ายเป็นการให้บริการทางเพศ ตุยกันหรืองานไซด์ไลน์ โดยทำงานนานกว่า ๕ ปี เจอถุงยางอนามัยที่เพิ่งใช้งานเสร็จ”

ทั้งนี้ ตามกรณีตามคำร้องทั้งเก้า ผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนประสงค์ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้นำตัวผู้ต้องหานำมาทิ้งแบบประกอบ คำรับสารภาพ ไม่ให้นำตัวผู้ต้องหานำมาลงข่าวต่อสื่อมวลชน ไม่ให้นำสื่อมวลชนเข้าไปในสถานีตำรวจน้ำท้องที่เกิดเหตุหรือสถานที่จับกุม ไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการเผยแพร่ภาพของผู้ต้องหานำและผู้เสียหาย ไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการเหมารวมเชิงลบต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่โดยตระหนักรถึงความละเอียดอ่อนในมิติทางเพศ (Gender Sensitivity)

จากการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นคำร้องทั้งเก้าข้างต้น ตามนัยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามคำร้องทั้งเก้า เป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคล ในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาประกอบเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๓.๑ รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓๗ – ๔๐/๒๕๖๒ เรื่อง สิทธิพลเมืองอันเกี่ยวเนื่องกับ สิทธิสตรี กรณีขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙

๓.๒ หนังสือกองคดีอาญา ที่ ตช ๐๐๑๑.๒๔/๓๗๐๒ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึง เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๓ หนังสือสำนักงาน กสทช. ที่ สทช ๒๓๐๗/๕๔๘๕๘ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๔ หนังสือสำนักงานยุทธศาสตร์ฯ ที่ ตช ๐๐๐๗.๒๒/๔๘๙๙ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๕ หนังสือกองสารนิเทศ ที่ ตช ๐๐๐๓/๕๙๒๑ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๖ หนังสือสถานีตำรวจนครบาลหนองแสง ที่ ตช ๐๐๑๙ (อค)(๑๔)(๑๗)/๒๓๘๐ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๗ หนังสือสื่อท้องถิ่นแห่งหนึ่ง ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๘ รายงานการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔

๓.๙ หนังสือตำรวจนครบาลจังหวัดอุดรธานี ที่ ตช ๐๐๑๙(อด).(๑๔)๓/๕๙๒๙ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๑๐ รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๑ - ๓๓/๒๕๖๕ เรื่อง สิทธิและความเสมอภาคทางเพศอันเกี่ยวเนื่องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กรณีกล่าวอ้างว่า สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยใช้ถ้อยคำที่กระทบต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

๓.๑๑ หนังสือสถานีตำรวจนครบาลเมืองอุดรธานี ที่ ตช ๐๐๑๙(อด).(๑๔)๕/๖๖๐ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๑๒ หนังสือสำนักงานตำรวจคนเข้าเมือง ที่ ตช ๐๐๒๙.๑๖๔/๑๔๐๖ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๑๓ การรวบรวมข้อเท็จจริงจากภาพข่าวหรือคลิปวิดีโอข่าวที่ปรากฏในสื่อมวลชน

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๔.๓ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

๔.๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔.๕ พระราชบัญญัติการประกอบกิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๔.๖ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

๔.๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๔.๘ คำสั่งสำนักงานตำรวจนครบาลที่ ๔๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัด การสอบสวนคดีอาญา

๔.๙ ระเบียบสำนักงานตำรวจนครบาลที่ ๑๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแตลงชื่อ การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่องค์กรต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

๕. ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องทั้งเก้า ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้วเห็นว่า กรณีตามเรื่องร้องเรียนเป็นประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลในการบังคับใช้กฎหมาย และการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน มีสาระสำคัญของข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนพบว่า ในทางปฏิบัติ นักข่าวและช่างภาพจะเป็นผู้ลิงพื้นที่ทำข่าว และเสนอข่าวให้บรรณาธิการที่ตนสังกัดพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง

โดยประเภทของนักข่าวจะแบ่งออกเป็น (๑) นักข่าวส่วนกลาง มีตำแหน่งและได้รับค่าตอบแทนรายเดือน (๒) นักข่าวท้องถิ่น เมื่อเกิดเหตุในพื้นที่รับผิดชอบจะลงพื้นที่ทำข่าว ซึ่งอาจเสนอข่าวให้กองบรรณาธิการ ข่าวของสำนักข่าวหลายแห่งและได้รับค่าตอบแทนเป็นรายชั้น ซึ่งนักข่าวกลุ่มนี้มักถูกเรียกว่า [REDACTED]

หรือ [REDACTED] เมื่อได้รับข่าวแล้ว กองบรรณาธิการข่าวของสื่อแต่ละแห่งมีหน้าที่ในการพิจารณาข้อมูลข่าวสารที่จะถูกนำเสนอต่อสาธารณะ การนำเสนอข่าวสารจึงเป็นไปตามนโยบายของกองบรรณาธิการแห่งนั้น ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกัน อย่างไรก็ดี กองบรรณาธิการต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจาก การเสนอข่าวในสื่อของตน โดยผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสามารถใช้สิทธิทางกฎหมายได้

การปฏิบัติงานข่าวที่เกี่ยวกับการทำแผนประกอบคำรับสารภาพหรือการจับกุมผู้ต้องหา ในคดีส่วนใหญ่เกิดจากการประสานงานกันระหว่างนักข่าวในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเป็นหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การปกปิดนามสกุลของผู้ต้องหาในเอกสารแสดงข่าวต่อสื่อมวลชน แต่หากนักข่าวประสงค์จะทราบก็ต้องดำเนินการแสวงหาจากแหล่งข่าว และต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวสารที่นำเสนอ การใช้แบบกันที่เกิดเหตุ (POLICE LINE) มักพบเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในห้องที่กรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ แต่ในทางปฏิบัติพบว่า บุคคลที่สามารถเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ มีทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน แพทย์ รวมทั้งผู้ปฏิบัติการกฎหมายและอาสาสมัครในหน่วยกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือผู้เสียชีวิตในบริเวณที่เกิดเหตุเป็นกลุ่มแรก อีกทั้งบางคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน โดยมีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความโปร่งใสของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจอนุญาตให้ถ่ายภาพผู้ต้องหาในระยะใกล้ได้ เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สำหรับประเด็นปัญหาตามคำร้องซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ การจับกุม หรือการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้อง แล้วสื่อมวลชนนำไปเสนอข่าวสารต่อสาธารณะนั้น อาจแยกตามประเด็นคำร้อง ดังนี้

๕.๑ คำร้องเกี่ยวกับการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ

จากการสืบค้นข้อมูลข่าวผ่านระบบบริการ [REDACTED]

ระบบฐานข้อมูลข่าวของทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ (News Media) สื่อออนไลน์ (Online Media) และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) พบว่า ผลการสืบค้นหาข่าวด้วยคำว่า “ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ” ระหว่างวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ – ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๕๓ ข่าว อย่างไรก็ดี จำนวนข่าวดังกล่าวไม่ได้แสดงถึงจำนวนผู้ต้องหาที่ถูกนำเสนอไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เนื่องจากการนำเสนอข่าวทำแผนประกอบคำรับสารภาพหนึ่งเหตุการณ์อาจปรากฏในสื่อหลายแห่ง และสื่อแต่ละแห่งอาจมีวิธีการนำเสนอข่าวแตกต่างกัน โดยปรากฏข้อเท็จจริงในแต่ละคำร้อง ดังนี้

๑) คำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔

จากภาพข่าว พบร่วมกับการดำเนินการที่ดำเนินการในคดีใช้อาวุธปืนยิงผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย โดยสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าว ไม่ได้เบลօภาพใบหน้าผู้ต้องหาทั้งขณะสวมใส่หมวกกันน็อก และในขณะผู้ต้องหาเปิดหน้ากากหมวกกันน็อกออก ซึ่งในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ปรากฏว่าได้มีการลบภาพข่าวดังกล่าวแล้ว และสำนักข่าวดังกล่าวได้ขอภัยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อออนไลน์อื่นที่นำเสนอข่าวเหตุการณ์เดียวกันพบว่า สื่อแต่ละแห่งนำเสนอข่าวแตกต่างกัน อาทิ ข่าวออนไลน์ของสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่งนำเสนอข่าว โดยปกปิดชื่อสกุลของผู้ต้องหา ผู้เสียชีวิตและญาติ ไม่เปิดเผยข้อมูลที่อยู่ของบ้านที่เกิดเหตุ เบลօภาพใบหน้าของญาติผู้ตาย เบลօภาพใบหน้าของผู้ต้องหาทั้งขณะสวมใส่และไม่สวมใส่หมวกกันน็อก รวมทั้งขณะเปิดหน้ากากหมวกกันน็อกออก ส่วนข่าวออนไลน์ของสื่อแห่งหนึ่งนำเสนอข่าวโดยเปิดเผยชื่อสกุลผู้ต้องหา ผู้เสียชีวิตและญาติ เปิดเผยข้อมูลที่อยู่ของบ้านที่เกิดเหตุ ไม่ได้เบลօภาพของญาติผู้เสียชีวิตซึ่งรวมไปถึงหน้ากากอนามัย แต่เบลօภาพเครื่องพันธนาการ โดยส่วนใหญ่มีการเบลօภาพใบหน้าของผู้ต้องหาทั้งขณะสวมใส่และไม่สวมใส่หมวกกันน็อก เว้นแต่กรณีที่มีการปกปิดจนไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ เช่น ภาพถ่ายขณะปิดหน้ากากหมวกกันน็อก เป็นต้น ขณะที่ข่าวออนไลน์ของสื่ออีกแห่งหนึ่งนำเสนอข่าว โดยเปิดเผยชื่อสกุลผู้ต้องหา ผู้เสียชีวิตและญาติ เปิดเผยข้อมูลที่อยู่ของบ้านที่เกิดเหตุ ไม่เบลօภาพใบหน้าผู้ต้องหาทั้งขณะสวมใส่หมวกกันน็อกและขณะเปิดหน้ากากหมวกกันน็อกออก แต่เบลօภาพใบหน้าของญาติผู้เสียชีวิต อย่างไรก็ได้ภาพข่าวของสื่อทั้ง ๓ แห่ง ได้นำเสนอข้อมูลประกอบอื่น เช่น การให้ข้อมูลต่อญาติผู้ตาย การบรรยายถึงความทุกข์โศกของญาติผู้ตาย รวมทั้งคำให้สัมภาษณ์ของญาติผู้ตายและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การนำเข้าที่เกิดเหตุในคดีนี้ พบร่วมกับการดำเนินการได้ลงลายมือชื่อให้ความสมัครใจไว้ในบันทึกการนำเข้าที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ โดยเหตุการณ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและไม่ประกายความวุ่นวายเกิดขึ้น ซึ่งสถานีตำรวจนครบาลหนองแสงได้ชี้แจงว่า ไม่ได้นำผู้ต้องหามาแตลงข่าวและไม่ได้อนุญาตสื่อมวลชนมาทำข่าว แต่สื่อมวลชนมาทำข่าวเอง เพราะเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนในพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลหนองแสงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเสนอข่าวและไม่สามารถห้ามการเสนอข่าวของสื่อมวลชนได้ รวมทั้งไม่ได้จัดเตรียมเอกสารหรือรายละเอียดเกี่ยวกับคดีให้แก่สื่อมวลชน แต่เป็นการทำข้อมูลจากแหล่งข่าวของสื่อมวลชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำชี้แจงของสำนักข่าวท้องถิ่นที่ให้ข้อมูลว่าการนำเสนอข่าวนี้เป็นการทำข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้รับเอกสารในการนำเสนอข่าวมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ทั้งนี้ สถานีตำรวจนครบาลหนองแสงให้ความเห็นสรุปว่า การเสนอข่าวในคดีนี้เป็นประโยชน์ต่อรูปคดี เช่น ภาพที่ชาวอาชีวะสามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจ ไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ มีการให้ข้อมูลญาติผู้ตาย เป็นต้น อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น พิษภัยของ

ยาเสพติด และใช้เป็นอุทาหรณ์ต่อสาธารณะน่าว่า หากพบว่าญาติด้วยยาเสพติดแล้ว ครอบครัวต้องให้ความสำคัญและไม่ควรปล่อยปละละเลย ต้องรับแจ้งเจ้าหน้าที่หรือส่งบำบัดรักษาโดยเร็ว

๒) คำร้องที่ ๑๓๙/๒๕๖๔

กรณีตามคำร้องนี้ เป็นข่าวการทำแผนประกอบคำรับสารภาพในคดีลักษณะโดยสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าวได้รับแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดพื้นที่และเตรียมเอกสารในการแถลงข่าวให้แก่สื่อมวลชน ซึ่งการนำเสนอข่าว ปรากฏภาพผู้ต้องหาสวมใส่หน้ากากอนามัย และบางครั้งยังปรากฏภาพเครื่องพันธนาการของผู้ต้องหา ซึ่งในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ปรากฏว่าได้มีการลบภาพข่าวดังกล่าวแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อออนไลน์ที่นำเสนอข่าวเหตุการณ์เดียวกันจำนวน ๒ แห่ง พบร่วมกันว่า การนำเสนอข่าว มีลักษณะเดียวกัน โดยแสดงชื่อสกุล อายุ และข้อมูลที่อยู่ของผู้ต้องหา พบร่วมกันว่า การนำเสนอข่าว ผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งได้เปิดเผยชื่อสกุลและอายุของผู้ต้องหา ภาพผู้ต้องหานำกล้องโทรศัพท์มือถือไปถ่ายทำไว้ในสถานที่เกิดเหตุ ภาพผู้ต้องหานำมาตรวจของกลางที่ก่อเหตุมาได้ ภาพผู้ต้องหารับสารภาพซึ่งยืนยัน ของกลางที่ก่อเหตุมาได้ อย่างไรก็ได้ ภาพผู้ต้องหานำแผนผังดังกล่าวมีการทำแบบจำ似儎างใบหน้าหรือ เป็นภาพในขณะผู้ต้องหาสวมใส่หน้ากากอนามัย นอกจากนี้ภาพข่าวยังได้นำเสนอข้อมูลประกอบอื่น เช่น ข้อกล่าวหาหรือฐานความผิด ของกลางในคดี และคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้ สำนักข่าว ท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ให้ความเห็นว่า ได้พยายามไม่ให้ปรากฏเห็นภาพเครื่องพันธนาการ แต่อาจมี ความผิดพลาด จึงจะเพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้นในการเสนอข่าวต่อไป

๓) คำร้องที่ ๑๔๔/๒๕๖๔

จากภาพข่าวพบว่า กรณีเป็นข่าวการทำแผนประกอบคำรับสารภาพในคดีลักษณะโดยสถานีโทรทัศน์ที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าว ไม่ได้เบลօภาพผู้ต้องหาซึ่งได้สวมใส่หน้ากากอนามัยหรือ หมวกกันน็อกไว้ และยังปรากฏภาพเครื่องพันธนาการของผู้ต้องหาทั้งในขณะมีและไม่มีผ้าห่อหุ้มปิดบังไว้ เปิดเผยแจ้งชื่อสกุลของผู้ต้องหา การแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการนำเสนอภาพผู้ต้องหานาจาก กล้องโทรศัพท์มือถือที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นภาพมุมกว้าง โดยปรากฏภาพผู้ต้องหาทั้งขณะสวมใส่และ ไม่สวมใส่หน้ากากอนามัย ทั้งนี้ ในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ยังคงพบรูปแบบแผนผังและ วิดีโอข่าวดังกล่าวอยู่ [REDACTED] ของสถานีโทรทัศน์แห่งนี้

๔.๒ คำร้องเกี่ยวกับการเสนอข่าวการจับกุมหรือควบคุมตัว

นอกจากข่าวการทำแผนประกอบคำรับสารภาพดังที่กล่าวมาแล้ว ลักษณะข่าวซึ่งเป็น ประเต็นร้องเรียนอีกประการหนึ่ง คือ กรณีข่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น ได้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละกรณีคำร้องปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๑) คำร้องที่ ๑๕๐/๒๕๖๔

กรณีคำร้องนี้ เป็นข่าวการจับกุมผู้ต้องหาในคดีลักทรัพย์ โดยสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าวได้รับแจ้งประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นนักข่าวจึงลงพื้นที่ทำข่าว พร้อมนำเอกสารบันทึกการจับกุมมาเขียนข่าวนำเสนอต่อสาธารณะ ซึ่งการนำเสนอข่าวปรากฏภาพผู้เสียหายยืนชี้ตัวผู้ต้องหาในสถานีตำรวจนครบาลโดยไม่ได้เบลอภาพหรือปิดบังใบหน้าของทั้งผู้ต้องหาและผู้เสียหาย รวมทั้งแจ้งชื่อสกุลของผู้ต้องหา ซึ่งในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ปรากฏว่าได้มีการลบภาพข่าวดังกล่าวแล้ว

๒) คำร้องที่ ๑๘๙/๒๕๖๔

กรณีคำร้องนี้ เป็นข่าวการล่อซื้อประเวณีและจับกุมผู้ต้องหาในคดี และเป็นการทำข่าวโดยนักข่าวที่เป็นสตริวิงเกอร์ ซึ่งได้นำข่าวมาส่งให้กับสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าว ซึ่งนักข่าวที่ทำข่าวได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ตำรวจนายมีการล่อซื้อจนนำมาสู่การสอบสวนที่สถานีตำรวจนายการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวท้องถิ่นปรากฏภาพเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๙ ปี (ช่วงอายุระหว่าง ๑๕-๑๙ ปี) อายุบันเตียงนอนในขณะเจ้าหน้าที่ตรวจเข้าจับกุม โดยถูกเบลอภาพใบหน้า และปกปิดชื่อสกุลไว้ รวมทั้งมีการแสดงชื่อสกุลของเจ้าของสถานบริการซึ่งเป็นผู้ต้องหา และไม่เบลอภาพของผู้ต้องหา อย่างไรก็ได้ ในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ปรากฏว่าได้มีการลบคลิปวิดีโอข่าวดังกล่าว [REDACTED]

[REDACTED] ของสำนักข่าวท้องถิ่นแห่งนี้แล้ว แต่ในข่าวออนไลน์ยังคงพบการเผยแพร่ภาพของเด็กหญิงที่ถูกเบลอภาพใบหน้าอยู่

๓) คำร้องที่ ๒๑๗/๒๕๖๔

ข่าวออนไลน์กรณีคำร้องนี้ มีเหตุมาจาก การเผยแพร่ภาพจากกล้องโทรศัพท์มือถือที่รับรู้ในสื่อสังคมออนไลน์ที่บันทึกภาพเหตุการณ์ที่มีผู้ก่อเหตุถีบหญิงสาวรายหนึ่งที่ยืนอยู่ริมถนนโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำให้เกิดความสนใจและนำไปเผยแพร่ในสื่อมวลชนหลายแห่ง และนักข่าวได้ลงพื้นที่สอบถามประชาชนซึ่งอยู่บริเวณที่เกิดเหตุ ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจนิติธรรมพบทัวผู้ก่อเหตุ โดยผู้ประกาศข่าวของสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าวได้ใช้ถ้อยคำว่า “สาวประเภทสองไปก่อเหตุถีบหญิงรายหนึ่งที่ยืนอยู่บนถนน” และปรากฏภาพผู้ก่อเหตุสวมใส่หน้ากากอนามัยในขณะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวบริเวณหน้าตลาด ซึ่งมีการรายงานข่าวว่าผู้ก่อเหตุเป็นบุคคลที่มีความหลอกหลอนทางเพศ (หญิงข้ามเพศ) พุดจากรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวส่งบ้านโดยไม่ได้ดำเนินคดีเนื่องจากไม่มีผู้เสียหายเข้าร้องทุกข์ดำเนินคดี หลังจากนั้นได้มีผู้พบเห็นผู้ก่อเหตุคนดังกล่าวยืนอยู่บริเวณริมถนน จึงประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่งบ้านโดยไม่ได้ดำเนินคดีตามคำร้องนี้ยังคงพบการเผยแพร่คลิปวิดีโอข่าวดังกล่าวอยู่ [REDACTED] ของสำนักข่าวแห่งนี้ ทั้งนี้ สำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ให้ความเห็นว่า เจตนาที่ไม่เบลอภาพผู้ก่อเหตุ เพื่อสื่อให้เห็นว่าผู้ก่อเหตุเป็นบุคคลอันตราย

๕) คำร้องที่ ๒๕๗-๒๕๓/๒๕๖๔

สำหรับกรณีตามคำร้องทั้งสองเป็นข่าวการจับกุมผู้ต้องหาในคดีลักทรัพย์เดียวกัน โดยสำนักข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอข่าวออนไลน์ดังกล่าวได้เผยแพร่ภาพผู้ต้องหาในขณะถูกดำเนินคดีในสถานีตำรวจ โดยไม่มีการปกปิดชื่อสกุลของผู้ต้องหา แต่มีการเบลอภาพใบหน้าของผู้ต้องหา

ทั้งนี้ สถานีตำรวจนครบาลเมืองอุดรธานีได้ชี้แจงโดยสรุปได้ว่า สถานีตำรวจนครบาลเมืองอุดรธานีไม่ได้แฉลงข่าวเกี่ยวกับคดีดังกล่าว จึงไม่ได้ขอความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ต้องหาและไม่ได้ขออนุญาตเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบคดี ซึ่งตามปกติแล้ว สถานีตำรวจนครบาลเมืองอุดรธานีจะมีสื่อมวลชน (นักข่าวท้องถิ่น) ประจำอยู่เพื่อนำเสนอข่าวสารประจำวันที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยการนำเสนอข่าวตามคำร้องดังกล่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลหัวหน้าที่ตามอำนวยหน้าที่ จึงไม่ทันสังเกตและไม่ทราบว่านักข่าวได้ถ่ายภาพแล้วนำไปเผยแพร่ ทั้งนี้ สถานีตำรวจนครบาลเมืองอุดรธานีไม่ได้จัดเตรียมเอกสารข้อมูลให้แก่นักข่าวเพื่อนำไปเสนอข่าว โดยนักข่าวอาจได้สอบถามข้อมูลกับผู้เสียหายซึ่งได้เข้าพบเจ้าหน้าที่ตรวจเพื่อตรวจสอบของกลางที่ยึดมาว่าเป็นของตนหรือไม่

๕) คำร้องที่ ๕๑/๒๕๖๔

จากภาพข่าวออนไลน์ตามกรณีคำร้องนี้ เป็นข่าวการตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดในสถานบริการ (ร้านนวดสปา) เนื่องจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ๑ ได้รับแจ้งเหตุน่าเชื่อได้ว่า มีพนักงานให้บริการนวดตัวที่ไม่ถูกใจในขณะทำงานจึงเข้าตรวจค้นและจับกุมบุคคลต่างด้าว รวม ๑ ราย โดยการเสนอข่าวออนไลน์ได้ปรากฏภาพในขณะตรวจค้น และควบคุมตัวพนักงานนวด (ชาย) ซึ่งยังเปลือยกายท่อนบนและถูกพันธนาการด้วยกุญแจมือที่มีผ้าปกปิดไว้ โดยสื่อulatoryแห่งมีการปกปิดภาพใบหน้าของพนักงานนวดที่ถูกควบคุมตัวในลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สื่อulatoryแห่งแสดงภาพถ่ายจากด้านหลังแทนการเบลอภาพ สื่อบางแห่งแสดงภาพถ่ายจากด้านหลังควบคู่กับการเบลอภาพ สื่อบางแห่งแสดงภาพถ่ายด้านหน้าในขณะสวมใส่หน้ากากอนามัยโดยไม่ได้เบลอภาพ รวมทั้งปรากฏถ้อยคำในการนำเสนอข่าว เช่น “จับสปาเกย์กลางกรุง แผงม้วนเช็คส์ เปิดร้านนวดสปาบังหน้าแต่สุดท้ายเป็นการให้บริการทางเพศ ตุ่ยกัน หรืองานไซด์ไลน์ โดยทำนานกว่า ๕ ปี ตรวจพบถุงยางอนามัยที่เพิ่งใช้งานเสร็จ” เป็นต้น อีกทั้งในการแฉลงข่าวของกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ๑ ได้แสดงภาพแผนผังการจับกุม ซึ่งปรากฏมีภาพของพนักงานนวด (ชาย) ที่อยู่ในลักษณะเปลือยกายท่อนบนและสวมใส่ผ้าเช็ดตัวหรือการเงาขาสั้นปกปิดร่างกายส่วนล่าง โดยมีการปกปิดใบหน้าไว้ เช่น การเบลอภาพ การนำผ้าเช็ดตัวมาคลุมปิดบัง การทำແບคำปกปิดดวงตา เป็นต้น

ทั้งนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้ชี้แจงสรุปได้ว่า ขณะเข้าตรวจค้นมีพนักงานนวด (ชาย) ทั้งคนไทยและคนต่างด้าวหลายคนนั่งเปลือยกายท่อนบน เพื่อรอให้ลูกค้ามาเลือกใช้บริการนวด และมีพนักงานบางคนวิงหนีออกจากห้องไปได้ โดยสามารถควบคุมตัวพนักงานนวดไว้ได้ ๒๑ คน เป็นคนไทย ๑๐ คน และเป็นคนต่างด้าว ๑๑ คน จากนั้นได้ให้พนักงานนวดทุกคนหยิบเสื้อและสัมภาระ

เพื่อแต่งกายให้เรียบร้อย ซึ่งมีพนักงานบางคนไม่ยอมสวมเสื้อในขณะเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบ อย่างไรก็ต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยก่อนจึงดำเนินการตามกฎหมายต่อไป โดยในวันเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ได้นำหรืออนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าร่วมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่ขณะเข้าตรวจสอบคันจับกุมสังเกตเห็นว่า มีพนักงานและผู้มาใช้บริการรายในร้านหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาถ่ายภาพและบันทึกการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วยเช่นกัน อาจเป็นไปได้ว่า การนำเสนอข่าวต่อสาธารณะซึ่งเป็นภาพถ่ายและภาพเคลื่อนไหวในขณะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นมาจากกลุ่มบุคคลต่างกัน หรืออาจได้ข้อมูลภาพมาจากแหล่งอื่น โดยในการจับกุมดังกล่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมได้แจ้งข้อกล่าวหาให้บุคคลต่างด้าวที่ถูกจับจำนวน ๓ คน ทราบว่า กระทำการผิดในข้อหา “เป็นคนต่างด้าวเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต” ผู้ถูกจับอีก ๒ คน กระทำการผิดข้อหา “เป็นคนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะกระทำได้” และผู้ถูกจับอีก ๖ คน กระทำการผิดข้อหา “เป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน”

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากการประมวลสรุปข้อมูลและข้อเท็จจริงข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาใน ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ (๒) ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ดังนี้

๖.๑ การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมนั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๖๘ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับกุมและคุมขังบุคคล การคันตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้ได้กระทำการผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ขณะที่การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี อีกทั้งยังกำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งสิทธิดังกล่าว yang ได้รับการรับรองไว้ในกติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔^๑ ด้วยเช่นกัน

/นอกจากนี้...

^๑ กติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๔ วรรค ๒ บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด

นอกจากนี้ การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญในการตรวจสอบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และครอบครัว สิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียง อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองที่ต้องปราศจาก การแทรกแซงของบุคคลอื่น โดยที่การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิเช่นว่านั้น หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และบุคคลทั้งปวงที่ถูกลิตรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติตาม ความมีมนุษยธรรมและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ และกติกรรมห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และข้อ ๗๙^๖

อีกทั้ง การปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม การควบคุมตัว และการสอบสวน จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบะเบียบหรือคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจถือปฏิบัติตาม

สำหรับการพิจารณาว่า การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในระหว่างการตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัวและการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ มีการกระทำหรือ การละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เทืนควรแยกพิจารณาออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) การจัดให้มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุม

จากการตรวจสอบพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยพิจารณาประเด็นการจัดให้มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุมพนักงานในสถานบริการ ตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๓๗-๔๐/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยสรุปว่า แม้การเผยแพร่ภาพบุคคลจะมีการปกปิดใบหน้าไว้ เช่น การนำผ้าเช็ดตัวมาคลุมปิดบัง การถ่ายภาพจากด้านหลัง การเบลอภาพ เป็นต้น แต่ก็อาจทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเป็นผู้กระทำการผิดจนนำไปสู่การตีตราตนเอง ในที่สุด รวมถึงอาจทำให้สาธารณชนที่ดูตามข่าวสารมีความเข้าใจว่า บุคคลทั้งหมดนั้นเป็นผู้กระทำความผิด หักห้ามห้ามที่ยังต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอีกหลายขั้นตอนจนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาล ว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิด การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปล่อยให้สื่อมวลชนติดตามการปฏิบัติหน้าที่

/ของตน...

^๖ กติกรรมห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๐

๑. บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิตรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติตามความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

ข้อ ๗๙

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพฤติกรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกหลอกเลี้ยงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้ถูกแทรกแซงหรือลบหลู่เช่นว่านั้น

ของตนจนนำไปสู่การนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำความผิดมาได้ ทั้งยังเป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติทางเพศ (Gender Sensitivity) และไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ดำเนินการกำชับพนักงานเจ้าหน้าที่ห้ามไม่ให้นำสื่อมวลชนเข้าไปในสถานที่ตรวจค้นและจับกุมคดีค้ายาเส้นโดยเด็ดขาด ซึ่งผลการดำเนินการของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นปรากฏว่า

(๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือสั่งการภายใน ที่ ตร. ๐๐๑๑.๒๔/๗๐๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อให้ทุกหน่วยงานในสังกัดดำเนินการกำชับ กวดขัน ควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตรวจในการล่อซื้อพนักงานบริการซึ่งขายบริการทางเพศ โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือ ตร. ที่ ๐๐๑๑.๒๔/๑๖๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ซึ่งได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้แล้วว่า (๑) ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากมีกรณีที่จำเป็นต้องแต่งตัวเพื่อเข้าไปในสถานที่ตรวจค้นและจับกุมคดีค้ายาเส้นแต่ลักษณะแห่งความผิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลงไป แต่ห้ามไม่ให้มีการนำเสนอข่าวหรือทำให้ปรากฏในสื่อใด ๆ ซึ่งเป็นภาพของผู้ชายบริการทางเพศและภาพในลักษณะเปลือยกายหรือไม่เหมาะสมในทุกกรณี (๒) ในกรณีเจ้าหน้าที่ตรวจทำการล่อซื้อประเวณี การรวมพยานหลักฐานให้ดำเนินการในแนวทางเดิม แต่ห้ามร่วมประเวณีกับผู้ชายบริการทางเพศอย่างเด็ดขาด (๓) กระบวนการขึ้นจับกุมและสอบสวนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น การแจ้งสิทธิและข้อกล่าวหาตลอดจนให้สิทธิในการมีทนายความและติดต่อญาติ (๔) หากผู้ต้องหาถูกกันตัวเป็นพยานให้คำนึงถึงสิทธิในการสืบพยานล่วงหน้าด้วย

(๒) กระทรวงมหาดไทยแจ้งว่า กรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๗.๑/๒๕๖๘๙๙ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่อให้ทุกจังหวัดพิจารณาดำเนินการกำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ถือปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งตั้งอย่างเคร่งครัด อีกทั้งได้ขอให้เน้นย้ำเพิ่มเติมการปฏิบัติงานจับกุมปราบปรามในสถานประกอบการค้าประเวณีหรือสถานประกอบการที่มีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ดังนี้ (๑) ห้ามสื่อมวลชนเข้าไปถ่ายภาพในห้องที่มีการค้าประเวณี และห้องพักส่วนตัวของผู้เสียหาย (๒) ห้ามสื่อมวลชนเผยแพร่ภาพบุคคลที่เป็นผู้เสียหาย แม้จะมีการปกปิดใบหน้าของบุคคลดังกล่าวก็ตาม เช่น การนำผ้าเช็ดตัวมาคลุมปิดบังใบหน้า การถ่ายภาพจากด้านหลังการเบลอภาพ เป็นต้น (๓) ห้ามบุคคลซึ่งมีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐสัมภาษณ์ผู้เสียหายต่อหน้าสื่อมวลชน

อย่างไรก็ได้ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงยังพบว่ามีกรณีร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวขึ้นอีก ดังเช่นกรณีตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ ซึ่งปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ตรวจได้ล่อซื้อประเวณี และมีการเสนอข่าว

โดยเผยแพร่ภาพถ่ายของเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ซึ่งถูกควบคุมตัวกำลังนั่งอยู่บนเตียงนอนภายในห้องที่ใช้เป็นสถานที่ล่อซื้อประเวณี รวมทั้งกรณีตามคำร้องที่ ๕๗/๒๕๖๕ ที่ปรากฏว่ามีการนำเสนอข่าวเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเข้าตรวจสอบคันสถานบริการแห่งหนึ่ง โดยในข่าวออนไลน์ได้เผยแพร่ภาพของผู้ถูกจับและผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นพนักงานนวด (ชาย) ซึ่งเปลี่ยนถ่ายท่อนบนและถูกพันธนาการด้วยกุญแจเมื่อมีผู้มาปกปิดไว้ อีกทั้งการแสดงข่าวของกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ๑ ได้แสดงแผนผังการจับกุม ซึ่งมีภาพของพนักงานนวด (ชาย) ที่อยู่ในลักษณะเปลี่ยนถ่ายท่อนบนและสวมใส่ผ้าเช็ดตัวหรือการเกงขาสัน โดยมีการปกปิดใบหน้าไว้ เช่น การเบลอภาพ การนำผ้าเช็ดตัวมาคลุมปิดบัง การทำแบบจำปกปิดดวงตา เป็นต้น

จากข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองเห็นว่า แม้ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหรืออนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าร่วมปฏิบัติการตรวจค้น จับกุม และล่อซื้อประเวณี หรือเป็นกรณีที่มีบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำบันทึกภาพแล้วนำไปเผยแพร่จริงเป็นข่าวก์ตาม แต่จากข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏว่า ทั้งการแสดงข่าวการจับกุมโดยหน่วยงานของรัฐและการนำเสนอข่าวออนไลน์โดยสื่อมวลชน มีการเผยแพร่ภาพบุคคลที่อยู่ภายใต้การควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกจากนี้ โดยมีลักษณะเปลี่ยนถ่ายท่อนบน หรือภาพที่ไม่เหมาะสม แม้จะปกปิดใบหน้าด้วยการเบลอภาพหรือวิธีการอื่นใด แต่การกระทำเช่นว่านั้นย่อมไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนตามที่กล่าวไว้ข้างต้น อีกทั้งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการจับกุมและควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน ตามนัยมาตรา ๖๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องกระทำการโดยละเอียดมุนลงมือ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจันเด็กหรือเยาวชน รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๗^๓ ซึ่งได้รับรองสิทธิของเด็กและเยาวชนเมื่อถูกจับกุมหรือควบคุมตัวไว้เช่นกัน การกระทำการดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นนี้ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้ สำหรับประเด็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุมตัวซึ่งเป็นหญิง หรือกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศนั้น มีข้อสังเกตว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐควรคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติทางเพศ (Gender Sensitivity) อันสอดคล้องตามบทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งตามหลักปฏิบัติแล้ว การตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวบุคคลที่เป็นหญิงหรือเด็กหญิงควรกระทำการโดยเจ้าหน้าที่หญิง แต่จากการข่าวตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๕ และคำร้องที่ ๕๗/๒๕๖๕ พบร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเข้าตรวจสอบ จับกุม และควบคุมตัวโดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ชาย และเกิดขึ้น

ในสถานบริการ...

^๓ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ข้อ ๓๗

รัฐภาคีประกันว่า

ฯลฯ

ฯลฯ

ค) เด็กทุกคนที่ถูกกลิตรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติต่ำยมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี แต่กำเนิดของเป็นมนุษย์ ...

ในสถานบริการหรือภายใต้ห้องพักที่เป็นสถานที่มีมิติชิด จึงเห็นว่า ใน การปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวในลักษณะเช่นนี้ หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวควรจัดทำกลังเจ้าหน้าที่โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชายด้วย เห็นควรแจ้งข้อสังเกตในประเด็นนี้ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สำหรับกรณีการตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ พบว่า ปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒) การดำเนินกระบวนการยุติธรรมกับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย ผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตรวจ และระหว่างการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ

จากการตรวจสอบพบว่า สื่อมวลชนส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ” แต่ตามประมวลระเบียบการตรวจเกี่ยวกับคดีและคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนดใช้คำว่า “การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ” และ “การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ” เป็นหลัก โดยที่การนำตัวผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการบันทึกแผนประทุษกรรมดังกล่าว เป็นไปเพื่อการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑) ประกอบมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๓๒ (๑)^๔ โดยประมวลระเบียบการตรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๘ การสอบสวน ข้อ ๒๔๗ (๔) ได้วางหลักให้การนำตัวผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาก่อน

/ทั้งนี้...

๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑) “การสอบสวน” หมายความว่าการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๓ ให้พนักงานสอบสวนรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือพิมพ์ลายน้ำมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างชัด

ฯลฯ

ฯลฯ

ห้างนี้ ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ขอนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพได้ โดยพนักงานสอบสวน พิจารณาได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม เพื่อประโยชน์ต่อรูปคดี หรือพฤติกรรมแห่งคดี

นอกจากนี้ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัด การสอบสวนคดีอาญา ได้กำหนดหลักเกณฑ์การนำชี้ที่เกิดเหตุไว้หลายประการ อาทิ การห้ามจัดให้มีสื่อมวลชนทุกแขนงเข้าทำข่าวขณะให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และหลีกเลี่ยงการให้สัมภาษณ์ในลักษณะเป็นการโดยชอบระหว่างพนักงานสอบสวนกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใด โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้สัมภาษณ์ เนื่องจากอาจเป็นเหตุให้รูปคดีเสียหาย^๔ การป้องกันมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในที่น้ำชี้ การห้ามมิให้นำผู้ต้องหาไปขอมาศพ ญาติหรือบุคคล ใกล้ชิดของผู้เสียชีวิต^๕ เป็นต้น

อีกทั้งระเบียบการตำรวจนิ่มเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแหลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชน ได้รับรู้ผลการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจนิ่มอย่างถูกต้องตรงกันไว้หลายประการ เช่น ห้ามเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหรือพนักงานสอบสวนอนุญาตหรือจัดให้มีสื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพในห้องสืบสวนหรือห้องสอบสวนในขณะทำการสืบสวนสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี^๖ ห้ามอนุญาตหรือจัดให้มีสื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของบุคคลต่อไปนี้ (๑) ผู้ต้องหานิรหว่างการควบคุม ของตำรวจนิ่มภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานที่ตรวจ (๒) เหี้ยວาซญากรรมหรือผู้เสียหาย รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจุดหรือثارุณเดคร้าย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี

/หรือได้รับ...

^๔ คำสั่งสำนักงานตำรวจนิ่มแห่งชาติที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัด การสอบสวนคดีอาญา บทที่ ๒ การอำนวยความยุติธรรมในอาญา ข้อ ๖.๑๐.๑ ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๒.๔ ของระเบียบการตำรวจนิ่มเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแหลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชนและการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖

^๕ คำสั่งสำนักงานตำรวจนิ่มแห่งชาติที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เเร่งรัด การสอบสวนคดีอาญา บทที่ ๒ การอำนวยความยุติธรรมในอาญา ข้อ ๖.๑๐.๒

^๖ ระเบียบการตำรวจนิ่มเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแหลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ข้อ ๒.๒

หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา เหตุอุบัติกรรมหรือผู้เสียหาย^๙ ห้ามให้ข่าว แตลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือจะเกิดการเสียหายทั้งชื่อเสียงหรือผลประโยชน์แก่ผู้อื่น รวมถึงเรื่องที่อาจส่งผลกระทบหรือเสียหายต่อคดี โดยเฉพาะคดีที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบอย่างที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก รวมทั้งควรจัดเตรียมเอกสารที่มีรายละเอียดของข้อมูลที่เปิดเผยได้ประกอบการแตลงข่าว โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เกี่ยวข้องในคดีและรูปคดี เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นประโยชน์ในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ทุกแขนงและให้ประชาชนได้รับทราบข่าวที่ไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง^{๑๐}

นอกจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานตำรวจนครบาลได้กำหนดการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว ดังปรากฏตามข้อสั่งการทางวิทยุในราชการสำนักงานตำรวจนครบาล ซึ่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลโดยเคร่งครัด และหากมีการฝ่าฝืนจะต้องถูกพิจารณาดำเนินการทางปกครอง และทางวินัยอย่างเคร่งครัดต่อไป^{๑๑} โดยการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลจะต้องวางแผนจัดระเบียบพื้นที่ระหว่างพื้นที่ที่พนักงานสอบสวนจะต้องนำผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ และ/หรือจัดทำแผนประทุกกรรมประกอบคำรับสารภาพ กับพื้นที่สำหรับสื่อมวลชนและประชาชนแยกออกจากกันให้ชัดเจน โดยพิจารณากำหนดเป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่และวางแผนแนวกันตำรวจนครบาลที่เกิดเหตุ (POLICE LINE) และ/หรือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่น ๆ รวมทั้งจัดกำลังดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ตามความจำเป็นและเหมาะสมของพฤติกรรมแห่งคดี

/จากการตรวจ...

๙ ระเบียบการตำรวจนครบาล เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแตลงข่าว การให้สัมภาษณ์การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ข้อ ๒.๓

๑๐ ระเบียบการตำรวจนครบาล เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแตลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ข้อ ๑.๒.๒ (ข้อย่อที่ ๑.๒.๒.๔ - ๑.๒.๒.๖)

๑๑ ๑. วิทยุในราชการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจนครบาล ด่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๑ (ศปก.ตร.) /๙๑ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ กำชับแนวทางปฏิบัติในการให้ข่าว การแตลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

๒. วิทยุในราชการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจนครบาล ด่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๑ (ศปก.ตร.) /๙๓ ลงวันที่ ๓ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ กำชับการปฏิบัติในการนำตัวผู้ต้องหาขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการจัดระเบียบสถานที่เกิดเหตุ

๓. วิทยุในราชการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจนครบาล ด่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๑ (ศปก.ตร.) /๙๙ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ กำชับแนวทางปฏิบัติในการนำผู้ต้องหานามาแตลงข่าว และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลร่วมกับผู้ต้องหาในลักษณะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ต้องหาเป็นการส่วนตัว

๔. วิทยุในราชการสำนักงานตำรวจนครบาล ด่วนที่สุด ที่ ๐๐๐๗.๒๒/๑๗๓๗ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า การเสนอข่าวทำแผนประกอบคำรับสารภาพตามคำร้องนั้น เป็นการถ่ายภาพข่าวในขณะให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ^{๑๒} บางกรณีเป็นการจัดแต่งซ้ำซึ่งปรากฏแผนผังการจับกุมผู้ต้องหา^{๑๓} หรือการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจประกอบการนำเสนอข่าวด้วย^{๑๔} รวมทั้งบางกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำผู้ต้องหาไปขอมาต่อญาติของผู้เสียชีวิต^{๑๕} อีกทั้งในการเสนอข่าวการจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ต้องหารือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่ปรากฏข้อเท็จจริงในคำร้องพบว่า มีภาพข่าวในขณะผู้ต้องหาอยู่ระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจภายในสถานีตำรวจนครบาล^{๑๖} มีภาพของผู้เสียหายในขณะยืนชี้ตัวผู้ต้องหา^{๑๗} ซึ่งในบางกรณีพบว่า สื่อมวลชนได้นำเอกสารเกี่ยวกับคดีไปใช้ในการนำเสนอข่าว เช่น บันทึกการจับกุมเป็นต้น^{๑๘} โดยหลายกรณีเป็นผลมาจากการแจ้งประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ^{๑๙}

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้การให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นวิธีการหนึ่งของการสอบสวน ซึ่งอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา แต่จากข้อเท็จจริงในระหว่างที่มีการดำเนินคดีหลายครั้งพบว่า สื่อมวลชนได้รับแจ้งประชาสัมพันธ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในหลายช่องทาง ทั้งในรูปแบบการจัดແطلลงข่าวหรือจัดเตรียมเอกสารอย่างเป็นทางการ หรือจากแหล่งข่าวที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง ซึ่งอาจเป็นไปเพื่อเจตนาที่จะให้ประชาชนรับรู้ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างถูกต้องตรงกัน และยังคงไว้ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีให้ประชาชนเชื่อมั่น เชื่อถือและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่การกระทำการดังกล่าว เช่นวันนั้น ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลควบคู่กัน โดยต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วนเป็นสำคัญ

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในหลายกรณีมีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามหลักปฏิบัติในการให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ และหลักปฏิบัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย

/หรือผู้ที่...

^{๑๒} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๕๔ คำร้องที่ ๓๓๒/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

^{๑๓} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๓๓๒/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

^{๑๔} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๓๓๒/๒๕๕๔

^{๑๕} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๕๔

^{๑๖} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔ คำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๒๕๕๒-๒๕๕๓/๒๕๕๔

^{๑๗} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

^{๑๘} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

^{๑๙} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๓๓๒/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามระเบียบการตรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และแนวปฏิบัติในการจัดระเบียบพื้นที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แยกออกจากพื้นที่ของสื่อมวลชนและประชาชน โดยสังเขปดังนี้

(๑) การให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุ และ/หรือจัดทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ พบว่า เจ้าหน้าที่ตรวจละเอียดปฏิบัติในการกำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ โดยวางแนวกันต์ตรวจ/ແບกันที่เกิดเหตุ (POLICE LINE) และ/หรือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่น ๆ เพื่อจัดระเบียบพื้นที่ อันเป็นการป้องกันมิให้สื่อมวลชนและประชาชนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว

(๒) การแจ้งประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตรวจไม่เกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบอย่างเป็นทางการหรือไม่ทางการนั้น เป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับคำสั่งสำนักงานตำรวจนครบาลที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ และระเบียบการตรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ที่กำหนดห้ามเจ้าหน้าที่ตรวจจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงเข้าทำข่าวขณะให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

(๓) การนำผู้ต้องหาไปขอมาต่อญาติของผู้เสียชีวิตนั้น เป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับคำสั่งสำนักงานตำรวจนครบาลที่ ๔๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ที่กำหนดห้ามมิให้นำผู้ต้องหาไปขอมาต่อญาติหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้เสียชีวิต

(๔) การจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตรวจอย่างเป็นทางการหรือไม่ทางการ โดยปรากฏชื่อและสกุล หรือข้อมูลอื่นใดที่ทำให้ล่วงรู้ตัวตนของบุคคลนั้น เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้มีการนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบ อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือเสียหายต่อบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะเป็นผู้ต้องหาผู้เสียหาย หรือบุคคลใดก็ตาม อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสามารถใช้วิธีการอื่น โดยการเปิดเผยเฉพาะข้อมูลที่ไม่อาจทำให้ล่วงรู้ตัวตนของบุคคลหรือคนในครอบครัว ดังเช่นแนวปฏิบัติของกองบัญชาการตรวจสอบสวนกลางซึ่งปกปิดนามสกุลของผู้ต้องหานอกสารແຄลงข่าวต่อสื่อมวลชน อันเป็นมาตรการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจได้เช่นกัน และเป็นมาตรการที่พึงสมควรแก่เหตุมากกว่าการเปิดเผยชื่อและสกุล หรือข้อมูลอื่นใดที่ทำให้ล่วงรู้ตัวตนของบุคคลที่อยู่ในสถานะผู้ต้องหา ผู้เสียหาย รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบการตรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจจัดเตรียมเอกสารที่มีรายละเอียดของข้อมูลที่เปิดเผยได้ประกอบการແຄลงข่าว โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เกี่ยวข้องในคดีและรูปคดี

(๕) การละเลยให้มีการถ่ายภาพข่าวในขณะผู้ต้องหาอยู่ระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจภายในสถานีตำรวจน หรือการถ่ายภาพของผู้เสียหายในขณะยืนชี้ตัวผู้ต้องหานั้น เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามระเบียบการตำรวจนไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนต้องไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในระหว่างที่มีการสอบสวน ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพผู้ต้องหาในระหว่างการควบคุมของตำรวจนทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานีตำรวจน รวมทั้งห้ามถ่ายภาพในห้องสืบสวนหรือห้องสอบสวน ในขณะทำการสืบสวนสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี

โดยสรุปแล้วเห็นว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมต่อผู้ต้องหา ผู้เสียหาย ผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจน และในการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำที่ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รวมทั้งหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเหมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวได้กระทำความผิด อีกทั้งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกินสัดส่วนกับเหตุผลความจำเป็น อาจทำให้บุคคลได้รับความเสียหาย และกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียงตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้เสียหาย หรือญาติผู้ใกล้ชิดที่อาจรู้สึกถูกกระทำละเมิดซึ่งจากการเผยแพร่ภาพของผู้เสียหาย ภาพสถานที่เกิดเหตุ ภาพบุคคล หรือข้อมูลอื่นใดที่ระบุตัวตนของผู้เสียหาย รวมถึงในบางกรณีซึ่งมีการละเลยให้มีการถ่ายภาพผู้ต้องหานั้นในระหว่างการดำเนินกระบวนการยุติธรรมอาจมีผลให้มีการเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น ภาพผู้ต้องหานั้นในขณะถูกใส่เครื่องพันธนาการ เป็นต้น ขณะที่การเผยแพร่ภาพหรือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหานั้นที่รับสารภาพ นักจากผลกระทบต่อผู้ต้องหานั้นอาจถูกคนในสังคมติตราและเข้าใจว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ยังอาจทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดความไม่ไว้วางใจต่อญาติหรือผู้ใกล้ชิดของผู้ต้องหานั้น จึงเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจนเป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไข การละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖.๒ การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนยอมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ แต่การนำเสนอข่าว เกี่ยวกับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เด็ก หรือบุคคลใด ๆ ต้องคำนึงถึง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ตกลเป็นข่าวด้วย ซึ่งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิใน

/เกียรติยศ...

เกียรติยศและชื่อเสียง ได้รับการรับรองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น และตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๑๖ ที่ให้การรับรองว่า เด็กจะไม่ถูกแทรกแซงโดยพฤติกรรมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน รวมทั้งจะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบต่อเกียรติและชื่อเสียง

หลักการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนยังปราศจากในบทบัญญัติของกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙^{๑๐} พระราชบัญญัติการประกอบกิจกรรมกระจายเสียงและกิจกรรมโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๑^{๑๑} ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการเสนอข่าวสามารถใช้สิทธิดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายดังกล่าวได้

อีกทั้ง มีกลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้แก่
๑) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมาคม ชมรม มูลนิธิ สถาบันฯ ฯลฯ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมหรือวิชาชีพ และควบคุมการทำงานของสื่อมวลชนด้วยกันเองภายใต้ มาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดร่วมกัน รวมทั้งมีข้อกำหนดในการรับเรื่องร้องเรียน การลงโทษ การตักเตือน และการออกแนวปฏิบัติมาตรฐานทางวิชาชีพเพื่อควบคุมทางจริยธรรมและจรรยาบรรณระหว่างกัน
๒) การส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) โดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และองค์ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชน

การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) เป็นกลไกความร่วมมือแบบสมัครใจและมีข้อผูกพันระหว่างสมาชิกในสังกัดของแต่ละองค์กร ทั้งนี้ ที่ผ่านมาพบว่า มีการออกแนวปฏิบัติมาตรฐานทางวิชาชีพที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ผู้เสียหาย ผู้เสียชีวิต และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรม อีก

๑) แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ลงทะเบียน สิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกลเป็นข่าว (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘)

/จัดทำโดย...

^{๑๐} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ป่วย โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่เด็ก ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหารายได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

^{๑๑} พระราชบัญญัติการประกอบกิจกรรมกระจายเสียงและกิจกรรมโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่เนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมธรรมทางจิตใจ หรือสร้างภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

จัดทำโดยสภากาражนังสือพิมพ์แห่งชาติ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นสภากาражนังสื่อมวลชนแห่งชาติ) สภาริชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ซึ่งมีสาระสำคัญแบ่งเป็น ๒ หมวด ได้แก่ หมวดแนวปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานข่าว และหมวดแนวปฏิบัติขององค์กรสื่อมวลชน โดยสังเขปดังนี้

แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตကเป็นข่าว

หมวดที่ ๑ ผู้ปฏิบัติงานข่าว

การทำข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาของผู้ปฏิบัติงานข่าว	<ul style="list-style-type: none"> - พึงควรประสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย - พึงระมัดระวังการตั้งคำถามหรือกระทำการใด ๆ ในลักษณะขี้นำ กดดันช้ำเติม หรือเป็นการดูถูกเหยียดหยามผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหาและจำเลย
การทำข่าวอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการมั่นคง ภัยพิบัติ วินาศกรรม การก่อการร้าย หรือเหตุรุนแรงของผู้ปฏิบัติงานข่าว	<ul style="list-style-type: none"> - พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพผู้บาดเจ็บที่มีลักษณะอุจจาระและสร้างความรู้สึกสลดดาย - พึงด่วนการถ่ายภาพผู้เสียชีวิต หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ พึงระมัดระวังภาพผู้เสียชีวิตที่มีลักษณะอุจจาระและสลดดาย หรือช้ำเติมความทุกข์โศกของญาติผู้เสียชีวิต
แนวปฏิบัติต่อผู้ตคเป็นข่าว เหยื่อ หรือพยาน หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ของผู้ปฏิบัติงานข่าว	<ul style="list-style-type: none"> - พึงควรประสิทธิส่วนบุคคลในการได้มาซึ่งข้อมูลของผู้ตคเป็นข่าว - ต้องไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลหรือภาพ หรือข้อมูลอื่นใดของเหยื่อ พยาน ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในการทำข่าวอันอาจนำมาซึ่งภัยันตรายต่อบุคคลเหล่านี้

หมวดที่ ๒ องค์กรสื่อมวลชน

การเสนอข่าวหรือภาพข่าวผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา จำเลย และผู้เสียหายในคดีอาญา	<ul style="list-style-type: none"> - พึงด่วนการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย - พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวครึ่งพันธนาการใด ๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย - พึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในการนำเสนอข่าวเชิงตัดสินหรือเกินข้อเท็จจริงที่แสดงว่าผู้ต้องหากระทำการใดไปแล้ว หรือเชิงประณามที่เป็นการชี้นำให้เกิดการดูหมิ่นเกลียดชัง - พึงระมัดระวังการนำเสนอข่าวจากสำนวนคดี อันอาจเป็นการช้ำเติมความทุกข์โศกที่ผู้เสียหายได้รับ
แนวปฏิบัติต่อผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต ญาติผู้เสียชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - พึงหลีกเลี่ยงการเสนอภาพข่าวผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วินาศกรรม และสถานการณ์รุนแรงอื่น ๆ ที่มีลักษณะอุจจาระและสลดดาย หรือน่าเวหนา - ต้องไม่นำเสนอภาพข่าวภาพของผู้เสียชีวิต ในกรณีที่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถนำเสนอ

แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตักเป็นข่าว

	<p>ได้โดยต้องหลีกเลี่ยงภาพในลักษณะที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกต่อญาติของผู้เสียชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวของผู้เคราะห์ร้ายหรือญาติซ้ำ ๆ ที่เป็นการตอกย้ำความรุนแรง และความทุกข์โศกของผู้เคราะห์ร้ายและญาติ
แนวปฏิบัติต่อผู้ตักเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าว	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตักเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น - พึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำและสรรพนามเชิงเหี้ยดหยาม หรือไม่เหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพ และชาติพันธุ์ของเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย หรือบุคคลทั่วไปที่ตกเป็นข่าว - พึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคล หรือภาพข่าว หรือข้อมูลอื่นใดของพยาน ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในสถานการณ์ที่มีความชัดແย়งหรือรุนแรง เพื่อเป็นการป้องกันภัยนตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พยาน ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเจ้าหน้าที่ผู้นั้น

๒) แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาริชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. ๒๕๖๒ (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒) ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ที่ต้องยึดมั่นในการอบรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยต้องระมัดระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็ก และสตรี ภาพอุจจาระ ลามก อนาจาร หวานเสียง และรุนแรง

๓) แนวปฏิบัติสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพ เกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. ๒๕๖๔ (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๔) ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเสนอข่าว เนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น และเนื้อหาทั่วไปเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยต้องไม่ใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่มีอคติ ตัดสิน เหมารวม หรือที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงเหี้ยดหยามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะเหตุความหลากหลายทางเพศ พึงหลีกเลี่ยง การเสนอเรื่องส่วนตัวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอในเชิงลบที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องแบปลหรือผิดปกติ พึงระมัดระวังการใช้ภาษาที่เป็นการติตราหรือตอกย้ำความคิดความเชื่อที่เป็นการซ้ำเติมหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งพึงใช้คำสรรพนามอันเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเพื่อเป็นการให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ด้วยกัน นอกจากนั้นยังอยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้ภาษา คำเรียกที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ^{๗๒}

/การส่งเสริม...

^{๗๒} สำนักเลขานุการสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ. (๒๕๖๔, ๒๔ ตุลาคม). แนวปฏิบัติการทำข่าวเด็ก ผู้หญิง และกลุ่มหลากหลายทางเพศ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕, จาก <https://www.presscouncil.or.th/6627>

การส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation)

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการกำกับดูแลกันเองของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ อันเป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๒๓} ดังนี้

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยมีอีเมลข้อร้องเรียนว่าถูกกลั่นเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ ส่วนตัวจากรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์เกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) จะส่งเรื่องให้องค์กรวิชาชีพซึ่งสื่อมวลชนที่ถูกร้องเรียนนั้นสังกัด เพื่อเป็นผู้พิจารณาและดำเนินการเยียวยาผู้เสียหายต่อไป ตามนัยมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) การสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ นักวิชาการ เป็นต้น เพื่อสร้างความตระหนักรต่อการนำเสนอเนื้อหารายการที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม เศรษฐกิจและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหารายการที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับกลุ่มบุคคลที่มี

/ความประาะบาง...

^{๒๓} พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้ มาตรฐานทางจริยธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๙) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้ มาตรฐานทางจริยธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

ความเปรฯบง การจัดประชุมร่วมกับทีปรีกษากรณสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวอชญากรรมและความรุนแรง การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่ม ทักษะในการปฏิบัติงาน และจัดประชุมร่วมกับผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ องค์กร วิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อส่งเสริมและติดตามความคืบหน้ากลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ของ ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

๓) การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน แต่แนวทางปฏิบัติตามคู่มือดังกล่าวไม่ได้มอบบังคับทางกฎหมาย อาทิ

๓.๑) คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting) ซึ่งคู่มือดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ครอบหลักจริยธรรมที่กำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทั้งระดับองค์กรกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์ และระดับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตลอดจนจริยธรรมขั้นพื้นฐานและ แนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ๔ หลักการ^{๒๙} ซึ่งมีสาระสำคัญในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และบุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุ อชญากรรม โดยสังเขปดังนี้

คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

หลักการ	แนวปฏิบัติ
<u>หลักการที่ ๒ สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิใน ครอบครัว เกียรติศักดิ์อสีety ข้อมูลส่วนตัว</u> การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน การรายงานข่าวหรือ เปิดเผยภาพผู้ที่มีความทุกข์ ผู้ประสบภัยจากเหตุนั้น อยู่ในภาวะยากลำบาก ทุกข์ทรมาน และผู้ป่วย ต้อง ดำเนินการอย่างเคร่งในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นำเสนออย่างเหมาะสมและระมัดระวัง อีกทั้งการ นำเสนอเนื้อหาที่อาจละเอียดความเป็นส่วนตัว จะทำ ได้ก็ต่อเมื่อได้พิจารณาแล้วว่าประชาชนจะได้รับ ประโยชน์จากการรับรู้ข่าวนั้น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในกรณีผู้ร่วมรายการกล่าวถึงบุคคลที่สาม หรือต้องการนำเสนอภาพหรือ เอกสารหรือหลักฐานของบุคคลที่สามนำเสนอในรายการ ผู้ปฏิบัติงาน ที่รับผิดชอบการผลิตรายการควรทำให้บุคคลที่สามนั้นรับรู้และ ยินยอมก่อน - แม้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องปิดบัง ซึ่ง ที่อยู่ของบุคคลหรือสมาชิก ในครอบครัว แต่หากผู้ตกลงเป็นเข้าไปอยู่ในที่สาธารณะ เช่น ห้องถนน ห้างร้าน สถานีรถไฟ สนามบิน ฯลฯ จะไม่สามารถอ้างสิทธิส่วนตัว ได้เหมือนอยู่ในที่พักอาศัยของตน แต่ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ในสถานที่บางแห่ง เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

/คู่มือ...

^{๒๙} ๔ หลักการ ได้แก่ ๑) ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพียงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม ๒) สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติศักดิ์อสีety ข้อมูลส่วนบุคคล ๓) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค ๔) เคราะฟในสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ๕) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น ๖) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มี ความเสียงและเด็กที่ปราภัยในสื่อ ๗) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ ๘) การสื่อสารที่ สร้างความเกลียดชัง

คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

หลักการ	แนวปฏิบัติ
หลักการที่ ๓ ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบต่อผู้บริโภค	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้าย ทารุณ จากภาพ ข่าวอาชญากรรมที่มีความน่ากลัว หวานเสียว และกระทบกระเทือน ต่อใจผู้ชม หากจำเป็นต้องนำเสนอเพื่อเตือนภัย เพื่อแจ้งข้อเท็จจริง ควรมีการแจ้งเตือนต่อผู้ชมก่อนว่าภาพข่าว หรือเนื้อหาที่จะได้รับชมนั้นอาจมีระดับความรุนแรง ผู้ชมที่มีความเสี่ยงโปรดหลีกเลี่ยง
หลักการที่ ๖ ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสียงและเด็กที่ปรากวินสื่อ สื่อต้องดูแลและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ชุมผู้ซึ่งที่เป็นเด็กและเยาวชน ด้วยการเลึงเห็นถึงอิทธิพล และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชนที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณกรรม ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะสามารถ บ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตကเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะนำไปเพื่อ ประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง - แนวปฏิบัติในการสืบข่าว รายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัด แคลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในกรณีที่มีการจัดแคลงข่าวที่มีเด็ก ออยู่ในคดีความ อาชญากรรม เพศ ยาเสพติด และความรุนแรงอื่น ๆ หากปรากวินสื่อเด็กในพื้นที่การแคลงข่าว ให้หลีกเลี่ยงการถ่าย บันทึกภาพเด็กและเยาวชนนั้น เพราะพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเอาไว้ ไม่อนุญาตให้บันทึกภาพหน้า หรืออวัยวะส่วนใดที่ทำให้ทราบถึงข้อมูลส่วนตัวบุคคลได้
หลักการที่ ๗ การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติต่อผู้เคราะห์ร้ายหรือผู้มีความเคร้าໂສກ กรณีการรายงาน ข่าวการทำร้ายต้องคำนึงถึงมนุษยธรรมและเคารพสักดิศริความเป็นมนุษย์ของผู้ที่กำลังทุกข์โศก ต้องนำเสนอด้วยความระมัดระวัง การบรรยายภาพต้องสมเหตุสมผล รวมทั้ง การนำเสนอภาพการช่าบุคคล ภาพผู้เสียชีวิต หรือผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย กำลังมีความทุกข์ ต้องนำเสนออย่างระมัดระวัง และเคารพต่อสักดิศริของบุคคลในภาพ และครอบครัว - การนำเสนอเนื้อหาอาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสาธารณะและเหตุร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวและสักดิศริความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม ด้วยการรายงานข่าวโดย

คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

หลักการ	แนวปฏิบัติ
	ไม่ทำให้บุคคลนั้นอับอาย เป็นตัวตลกหรือรู้สึกถูกช้ำเดิม รวมทั้งต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องสงสัย โดยไม่นำเสนอภาพและไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะตัดสินผู้ต้องสงสัยที่ยังไม่ได้ผ่านการตัดสินคดีของศาล และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพผู้ต้องหาพร้อมของกลางหรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ อีกทั้ง การเสนอข่าว หรือ รายงานประเด็นอาชญากรรมต้องไม่ทำให้ประชาชนตกใจเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

๓.๒) แนวปฏิบัติการนำเสนอของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นเอกสารที่มีสาระสำคัญในการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติในการนำเสนอภาพและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอ่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศภายใต้บริบทวัฒนธรรมและสังคมไทย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่ตีตรา ไม่สร้างภาพจำ ส่งเสริมความเท่าเทียมและเคารพอัตลักษณ์ทางเพศ ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยมีการนำเสนอคำศัพท์ที่ควรรู้เกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ ผลผลกระทบของการนำเสนอภาพผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อปัจจุบัน บทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน รวมทั้งแนวปฏิบัติและแนวทางการนำเสนอภาพ เนื้อหา และการใช้ภาษาของสื่อมวลชน

นอกจากคู่มือและแนวปฏิบัติข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน^{๒๕} ได้ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัดสื่อในการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศขึ้น และนำมาจัดทำเป็นคู่มือ การปฏิบัติงานสื่อในการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมีสาระสำคัญในการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ปราศจากอคติและภาพเหมารวม ตลอดจนการใช้ภาษาต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสม รวมทั้งการเผยแพร่ตัวชี้วัดสื่อเพื่อเป็นเครื่องมือให้ทั้งฝ่ายองค์กรสื่อ ผู้ปฏิบัติงานสื่อ ฝ่ายผู้บริโภคสื่อ ฝ่ายองค์กรวิชาชีพสื่อ และภาคส่วนวิชาการ นำไปใช้ประเมินผล คัดกรอง เฝ้าระวัง และรู้เท่าทันสื่อในการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศ

สำหรับการพิจารณาว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร เกี่ยวกับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือผู้เกี่ยวข้อง มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เห็นควรแยกพิจารณาออกเป็น ๓ กรณีดังนี้

/๑) การนำเสนอ...

^{๒๕} เครือข่าย

มูลนิธิ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) และสันบับสนุนโดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ภายใต้โครงการกลไกเฝ้าระวังสื่อในการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศ ๔ ภาค

๑) การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้เสียหาย

จากการตรวจสอบพบว่า การนำเสนอข่าวกรณีตามคำร้องที่ ๑๕๐/๒๕๖๔ ปรากฏว่า มีการเผยแพร่ภาพของผู้เสียหายในขณะยืนชี้ตัวผู้ต้องหา โดยไม่ได้เบลอภาพใบหน้าของผู้เสียหาย แต่อย่างใด ส่วนกรณีตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ ซึ่งเป็นการนำเสนอข่าวการตรวจค้นและจับกุมในคดีค้าประเวณี ซึ่งปรากฏภาพของเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๙ ปี ที่เป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ในขณะนั้นอยู่บนเตียงนอนซึ่งมีการเบลอภาพเพื่อปกปิดใบหน้าไว้ รวมทั้งตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ มีการรายงานข่าวซึ่งแสดงถึงความทุกข์โศกของญาติผู้เสียชีวิต

พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำเสนอข่าวสารต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักจริยธรรมตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น องค์กรสื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต葵เป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวเพิ่งระมัดระวังการนำเสนอข่าวจากสำนวนคดี และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวในลักษณะที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกต่อญาติของผู้เสียชีวิตหรือผู้เสียหาย โดยต้องนำเสนออย่างระมัดระวัง และควรพิจารณาด้วยภาพต้องสมเหตุสมผล ในการนำเสนอภาพผู้เสียชีวิตต้องนำเสนอย่างระมัดระวัง และควรพิจารณาด้วยภาพของบุคคลในภาพและครอบครัว ในกรณีของเด็กหรือเยาวชน ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็กหรือเยาวชนที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณกรรม ถูกคุกคามทางเพศ หรือเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหารหรือผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ต葵เป็นข่าวได้ เว้นแต่จะทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง ซึ่งแนวปฏิบัติตั้งกล่าวสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งเสียง เกียรติยศ และสิทธิของเด็กตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน

เมื่อข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบปรากฏว่า กรณีตามคำร้องที่ ๑๕๐/๒๕๖๔ ซึ่งมีการเสนอภาพของผู้เสียหายที่ไม่ได้เบลอภาพ โดยสำนักข่าวท้องถิ่นที่ทำข่าวชี้แจงว่าเนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่ได้เป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๙ ปี และไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนไม่ได้ดำเนินการแจ้งข้อมูลญาติเพื่อทำการบันทึกภาพของผู้เสียหายก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งหากดำเนินการแจ้งข้อมูลญาติทำการบันทึกภาพแล้วแต่ได้รับการปฏิเสธ ย่อมสามารถใช้วิธีการทางเลือกอื่นที่เหมาะสมและพอสมควรแก่เหตุแทนได้ เช่น การเบลอภาพ เป็นต้น อีกทั้งในกรณีตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ ยังปรากฏว่า สื่อบางแห่งมีการเสนอข่าวโดยไม่ปกปิดชื่อสกุลของญาติผู้เสียชีวิต และไม่ได้เบลอภาพของญาติผู้เสียชีวิตซึ่งรวมถึงส่วนใบหน้ากากอนามัย

ส่วนกรณีตามคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ มีการเสนอภาพของบุคคลที่เป็นเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๙ ปี ที่เป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งได้มีการเบลอภาพแล้ว อย่างไรก็ได้เห็นว่า การเผยแพร่ในลักษณะดังกล่าว อาจส่งผลให้เด็กรู้สึกว่าเป็นผู้กระทำผิดจนนำไปสู่การตีตราตนเองในที่สุด ทั้งที่ใน

ข้อเท็จจริงยังต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมอีกหลายขั้นตอน ตั้งแต่การคัดแยกผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์จนกระทั่งมีคำพิพากษาของศาลตามลำดับ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า การละเลยไม่แจ้งข้อมูลบันทึกภาพของผู้เสียหาย ก่อนนำไปเผยแพร่ และการถ่ายภาพเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ซึ่งแม้มีการเบลอภาพ แต่ก็เป็นการใช้เสริมภาพในการเสนอข่าวสารของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่เกินสัดส่วนกับเหตุผลความจำเป็น อันส่งผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ ซึ่งขัดต่อหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ จึงถือเป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ แม่บางกรณีได้มีการลบภาพข่าวดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่พบเห็นได้เป็นการทั่วไป จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นนี้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้ต้องหา

จากการตรวจสอบพบว่า การนำเสนอข่าวในกรณีตามคำร้องหลายกรณีเป็นการนำเสนอข่าวโดยไม่เบลอภาพผู้ต้องหา^{๒๖} ไม่ปกปิดชื่อสกุลหรือข้อมูลอื่นใดที่อาจทำให้บ่งบอกถึงผู้ต้องหา และครอบครัว เช่น ที่อยู่ เป็นต้น^{๒๗} อีกทั้งปรากฏภาพเครื่องพันธนาการผู้ต้องหาด้วย^{๒๘}

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องข้างต้นเป็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน จึงต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักจริยธรรมมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น ผู้ปฏิบัติงานข่าวและองค์กรสื่อพิมพ์ควรพิสิทธิ์ขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย งดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวเครื่องพันธนาการใด ๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย รวมทั้งไม่นำเสนอภาพ และไม่ใช่ภาษาที่มีลักษณะตัดสินผู้ต้องสงสัยที่ยังไม่ได้ผ่านการตัดสินคดีของศาล และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพผู้ต้องหารือมูลของกลางหรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เป็นต้น

เมื่อข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบปรากฏว่า กรณีตามคำร้องหลายกรณี สื่อมวลชน ได้นำเสนอข่าวโดยไม่เบลอภาพและแจ้งชื่อสกุลของผู้ต้องหา อีกทั้ง แม้จะมีการปกปิดใบหน้าผู้ต้องหา หรือเครื่องพันธนาการของผู้ต้องหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสวมหมวกกันน็อก การพันทับเครื่องพันธนาการด้วยผ้า แต่ในภาพข่าวในบางขณะก็ยังปรากฏภาพเครื่องพันธนาการและใบหน้าของผู้ต้องหา เช่น ขณะเปิดหน้ากากหมวกกันน็อก เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนขาดความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหา

/จากข้อเท็จจริง...

^{๒๖} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๔๐/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๘๘/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔

^{๒๗} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๓๒/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๔๐/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๘๘/๒๕๖๔ คำร้องที่ ๑๙๙/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๒๕๒-๒๕๓/๒๕๖๔

^{๒๘} ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ ๑๓๒/๒๕๖๔ และคำร้องที่ ๑๘๘/๒๕๖๔

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า การกระทำในลักษณะดังกล่าวของสื่อมวลชน เป็นการใช้เสรีภาพในการเสนอข่าวสารของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่เกินสัดส่วนกับเหตุผลความจำเป็น ซึ่งขัดต่อหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำความผิดมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนี้ได้กระทำความผิด อันส่งผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองไว้ จึงถือเป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ แม้บางกรณีได้มีการลบภาพข่าวดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่พบรหينได้เป็นการทั่วไป จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในประเด็นนี้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) การนำเสนอข่าวสารโดยใช้ถ้อยคำที่กระทบต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จากการตรวจสอบพบว่า สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวกรณีตามคำร้องที่ ๒๗๗/๒๕๖๔ ด้วยข้อความว่า “สาวประเภทสองไปก่อเหตุถีบหญิงรายหนึ่งที่ยืนอยู่บนถนน” และคำร้องที่ ๕๑/๒๕๖๔ ด้วยข้อความว่า “จับสปาเก็ยกางรุ่ง แฟรงมัวเช็กส์ เปิดร้านวดสปาบังหน้าแต่สุดท้ายเป็นการให้บริการทางเพศ ตุ๋ยกัน หรืองานไชเด้ลайн โดยทำงานนานกว่า ๕ ปี เจอถุงยางอนามัยที่เพิ่งใช้งานเสร็จ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำเสนอข่าวสารซึ่งมีการกล่าวถึงการกระทำของบุคคล หนึ่งบุคคลใดในเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใด จนถึงขนาดที่จะทำให้สังคมตัดสินแบบเหมารวมโดยเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของคนกลุ่มนั้นๆ และก่อให้เกิดอคติทางลบต่อบุคคลกลุ่มนั้น ๆ จะต้องเป็นการนำเสนอข่าวสารกระทำโดยตรงซึ่งเชื่อมโยงถึงความคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลนั้นโดยไม่มีเหตุอันสมควร

เมื่อพิจารณาข้อความตามที่มีการนำเสนอข่าวสารข้างต้นแล้วเห็นว่า แม้การนำเสนอข่าวสารด้วยข้อความว่า “สาวประเภทสองไปก่อเหตุถีบหญิงรายหนึ่งที่ยืนอยู่บนถนน” จะส่งผลให้บุคคลที่ว่าไปเข้าใจได้ว่า ผู้ก่อเหตุในเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แต่การนำเสนอข่าวดังกล่าวเป็นเพียงการนำเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณี ซึ่งยังไม่ถือว่าเป็นการนำเสนอข่าวสารที่เกิดผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มบุคคลซึ่งเชื่อมโยงถึงความคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลนั้น จนถึงขนาดที่ทำให้สังคมเกิดอคติต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ว่ามักจะกระทำการความรุนแรงในลักษณะเดียวกันกับที่เป็นข่าว อีกทั้งการนำเสนอข่าวสารโดยระบุอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ก่อเหตุก็เป็นไปโดยเหตุผลอันสมควร เพื่อให้ประชาชนรับทราบ ในทั้งนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในส่วนการนำเสนอข่าวสารกรณีตามคำร้องที่ ๕๗/๒๕๖๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำเสนอข่าวด้วยข้อความว่า “จับสปาเกย์กลางกรุง แห่งม้าเช็กส์ เปิดร้านนวดสปาบังหน้า แต่สุดท้ายเป็นการให้บริการทางเพศ ตุ๋ยกัน หรืองานไซด์ไลน์ โดยทำงานนานกว่า ๕ ปี เจอถุงยางอนามัยที่เพิงใช้งานเสร็จ” ย่อมทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่า ผู้ที่ค้าบริการทางเพศในร้านสปาดังกล่าวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า การตรวจค้นและจับกุมครั้งนี้มีผลในทางคดีเฉพาะการกระทำการพิดของบุคคลต่างด้าวในการเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะกระทำได้ และแม้เป็นเพียงการสันนิษฐานหรือข้อสังเกตของสื่อมวลชนจากวัตถุที่พบและสภาพแวดล้อมในสถานที่ดังกล่าว ว่าอาจเป็นการค้าบริการทางเพศก็ย่อมสามารถกระทำได้โดยไม่จำเป็นถึงขนาดที่ต้องใช้คำระบุถึงอัตลักษณ์ทางเพศและสนิยมทางเพศได้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นการใช้อัตลักษณ์ทางเพศและสนิยมทางเพศในการนำเสนอข่าวสารโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อันอาจมีผลให้เกิดการเชื่อมโยงมากเกินจริงจนเกิดอคติทางลบ กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงถือเป็นการกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม ในประเดิมปัญหาข้างต้น และในส่วนที่ผู้แจ้งเรื่องร้องเรียนขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะไปยังสื่อมวลชนทุกสำนักข่าวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เสนอข่าวโดยเคราะห์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้น ได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามส่วนได้พิจารณาร่วมกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดทำแนวทางปฏิบัติหรือคู่มือในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับประเดิมความหลากหลายทางเพศ เช่น แนวปฏิบัติสภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. ๒๕๖๔ แนวปฏิบัติการนำเสนอของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ คู่มือการปฏิบัติงานสื่อในการนำเสนอประเดิมความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและนำเสนอข่าวสารอย่างเคราะห์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามายิ่งส่วนในการเฝ้าระวังและรู้เท่าทันสื่อด้วย ดังเช่นกรณีการใช้คำในการนำเสนอข่าวทั้งสองกรณีข้างต้น ซึ่งตามคู่มือการปฏิบัติงานสื่อในการนำเสนอประเดิมความหลากหลายทางเพศ ได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้คำว่า “สาวประเภทสอง” ว่ามีนัยความหมายแสดงถึงการจัดลำดับความสำคัญของเพศที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงไม่ควรใช้คำดังกล่าว รวมทั้งไม่ควรใช้คำว่า “ตุ๋ย” “ถัวด่า” หรือ “อัดถัวด่า” เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตีตราและสร้างอคติต้านลบต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งหากเนื้อหาที่จะนำเสนอไม่จำเป็นต้องระบุให้ทราบถึงอัตลักษณ์ทางเพศและสนิยมทางเพศก็ไม่ควรจะไประบุ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเห็นว่า การใช้อัตลักษณ์ทางเพศและสนิยมทางเพศในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น หากเป็นการนำเสนอภาพด้านลบที่เกิดขึ้นช้า ๆ บ่อยครั้งย่อมเป็นการตอบข้อหารือผลิตข้าภาพเหมาร่วมในทางลบ จนอาจมีความเสี่ยงที่คนในสังคมจะรับรู้และจดจำ กระทั้ง

นำไปสู่การตีตราและสร้างอคติด้านลบ และมีความสุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลที่มีอัตลักษณ์ดังกล่าว ซึ่งแม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศแล้ว โดยเสนอแนะให้เรียกชื่อของบุคคลแทนการใช้อัตลักษณ์ทางเพศและสนับสนุนทางเพศในการนำเสนอข่าวสาร แต่หากเนื้อหาที่จะนำเสนอจำเป็นต้องระบุให้ทราบถึงอัตลักษณ์ทางเพศและสนับสนุนทางเพศแล้ว ก็ควรจะหลีกเลี่ยงการใช้คำที่เป็นการตีตราและสร้างอคติด้านลบดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งหากไม่ทราบว่าควรใช้คำใดอาจสอบถามจากบุคคลที่ตกเป็นข่าวได้โดยตรง แต่เมื่อจากองค์กรสื่อและผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อยังไม่ได้นำคู่มือและแนวทางปฏิบัติไปใช้ในสภากาชาดการทำงานที่เกิดขึ้นจริง จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นนี้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อจำกัดของการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ดังนี้

๑) ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากการควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ตามกลไกการกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) นั้น ไม่มีข้อบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพใด แต่อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจและมีข้อผูกพันระหว่างกันของ สมาชิกในองค์กรวิชาชีพที่สังกัดอยู่เท่านั้น โดยผู้ประกอบวิชาชีพสามารถออกจาก การเป็นสมาชิกในองค์กร วิชาชีพที่ตนสังกัดได้ทุกเมื่อ ส่งผลให้ยังมีข้อห้ามที่ซึ่งอาจไม่สามารถกำกับดูแลได้ทั่วถึงและไม่มีสภาพ บังคับในทางปฏิบัติ ซึ่งในการดำเนินการเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติได้พิจารณาและมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อ รัฐสภา ตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๑-๑๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สรุปความได้ว่า ให้รัฐสภาพลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ซึ่งมี หลักการสำคัญในการคุ้มครองเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และมุ่งส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้ติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนข้างต้นต่อไป

๒) การคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten)

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้จะมีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองบุคคลจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนหลายฉบับ รวมทั้งมีการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กร วิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติขึ้น ตลอดจนดำเนินการอบรมเพื่อสร้าง ความตระหนักรู้ รวมทั้งส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) แต่ก็ยังปรากฏว่า มีสื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาหรือภาพซึ่งอาจเป็นการละเมิดชาติ และ/หรือไม่สอดคล้องกับหลัก สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการเผยแพร่ภาพหรือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย พยานหรือ

ผู้เกี่ยวข้องในคดี ดังข้อเท็จจริงตามกรณีคำร้องทั้งเก้านี้ ซึ่งส่วนใหญ่การนำเสนอข่าวได้ใช้รูปแบบเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์หรือระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นยังคงเผยแพร่ต่อสาธารณะจนกว่าจะมีการดำเนินการลบข้อมูลข่าวสารดังกล่าว แต่ปัจจุบันยังไม่มีกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับการลบข้อมูล ข่าวสารที่กระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคลที่ตกเป็นข่าวและคนในครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม

ในประเทศไทยดังกล่าวเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยแม้พระราชบัญญัติตัดสินใจจะกำหนดไม่ให้ใช้บังคับแก่บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อจัดการสื่อมวลชน แต่ก็ต้องเป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองให้เป็นไปตามหลักสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) จึงเห็นสมควรให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นผู้มาจากการเสนอข่าวของสื่อมวลชน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖ (๓)^{๒๙} ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในประเด็นดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงแล้ว บุคคลที่สามารถเข้าไปบริเวณที่เกิดเหตุ ไม่ได้มีเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ผู้ปฏิบัติการกู้ภัย และอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัยถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือซึ่งมักเข้าถึงผู้เสียหายหรือผู้เสียชีวิตในบริเวณที่เกิดเหตุเป็นกลุ่มแรก โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติการกู้ภัยขององค์กรสาธารณกุศล ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับจรวจภัย และข้อปฏิบัติของผู้ปฏิบัติการกู้ภัย ที่กำหนดให้ตรวจสอบภัยโดยไม่ถ่ายภาพอันไม่เหมาะสม ลงสื่อและเผยแพร่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ที่อาจเป็นการเผยแพร่ข่าวสารที่กระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคล จึงเห็นสมควรให้มีการเน้นย้ำการปฏิบัติของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัยให้เคารพต่อสิทธิของผู้ประสบภัยไปในคราวเดียวกันนี้ โดยให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในประเด็นดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

/๔) การปฏิบัติ...

^{๒๙} พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๔) การปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุมในสถานที่ซึ่งมีผู้คนรวมตัวจำนวนมาก

จากการตรวจสอบชี้พบว่า หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ชี้แจงเกี่ยวกับการตรวจค้น และจับกุมกรณีตามคำร้องที่ ๕๑/๒๕๖๕ ว่า เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ได้นำ หรืออนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าร่วมในการตรวจสอบที่เกิดเหตุ แต่ขณะเข้าตรวจค้นจับกุมสังเกตเห็นว่า มีพนักงานและผู้มาใช้บริการภายในร้านหิบปอทรัพท์ขึ้นมาด้วยภาพและบันทึกการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ไว้ อาจเป็นไปได้ว่า การนำเสนอภาพข่าวต่อสาธารณะจากกลุ่มบุคคลตั้งกล่าว พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสถานที่ตรวจค้นและจับกุมจะเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ในขณะเดียวกัน บุคคลที่ถูกตรวจค้นหรือจับกุมยอมสามารถบันทึกภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวในขณะเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ได้เช่นกัน เพื่อเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทั้งฝ่ายผู้ถูกตรวจค้นและฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่การบันทึกภาพถ่ายหรือภาพเคลื่อนไหวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือ การบันทึกภาพ ต้องไม่มีลักษณะเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และในประการสำคัญ เป็นจาก ข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้เกี่ยวข้องกับการทำเนินคดี และมีประชาชนจำนวนมากอยู่ในเหตุการณ์ซึ่งเป็นเรื่องที่ มีความละเอียดอ่อนและควรเก็บรักษาไว้เป็นความลับ จึงไม่สมควรที่บุคคลที่บันทึกภาพหรือบุคคลที่ ครอบครองข้อมูลที่บันทึกไว้จะนำไปเผยแพร่ต่อบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการกระทำโดยสุจริตตามนัย ของมาตรา ๓๒๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ที่อาจเป็นการเผยแพร่ข่าวสาร ที่กระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคล จึงเห็นสมควรให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ หน้าที่ในการตรวจค้น จับกุม ต้องแจ้งให้ประชาชนที่อยู่ร่วมด้วยในขณะปฏิบัติหน้าที่ พึงรับทราบข้อปฏิบัติ และข้อควรระวังที่พึงหลีกเลี่ยงในการบันทึกและเผยแพร่ภาพเหตุการณ์ในขณะที่มีปฏิบัติการตรวจค้น จับกุม หรือการดำเนินการอื่นใด โดยให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนในประเด็นดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปเช่นกัน

๗. มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทาง ที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๗ ดังนี้

๗.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบเชิงลบ

๗.๑.๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติและแนวปฏิบัติ ดังนี้

(๑) กำชับการปฏิบัติงานให้ระมัดระวังเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในคดี ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้เสียหาย ผู้เสียชีวิต พยาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเครื่องครัด

(๒) กำชับห้ามไม่ให้นำสื่อมวลชนเข้าไปในสถานที่ตรวจค้นและจับกุมคดีค้าประเวณี ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนเข้าไปในขณะให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปซึ่งที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพ หรือทำแผนประทุกกรรม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยเครื่องครัด

(๓) กำชับการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแหลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ในสังกัด ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยเครื่องครัด

(๔) กำกับดูแลการปฏิบัติในการวางแผนภักดี/เคนกันที่เกิดเหตุ (POLICE LINE) เพื่อแบ่งแยกพื้นที่เฉพาะในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนออกจากพื้นที่สำหรับสื่อมวลชนและประชาชนอย่างชัดเจน โดยเครื่องครัดและต่อเนื่อง

ในการดำเนินการนี้ ให้ดำเนินการเน้นย้ำและกำชับตามข้อเสนอแนะข้างต้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และให้มีการดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ที่ตรวจที่ฝ่าฝืนหลักปฏิบัติและแนวปฏิบัติข้างต้นตามกระบวนการลงโทษทางวินัย

๗.๑.๒ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สภาฯ สื่อมวลชนแห่งชาติ สภาฯ วิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ต้องกำกับดูแลกันเองและส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรมและแนวปฏิบัติ ซึ่งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนร่วมกันกำหนดขึ้น ดังนี้

(๑) ออกหนังสือเรียนและเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ในเรื่องสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในเกียรติศักดิ์และชื่อเสียง เช่น การแจ้งขออนุญาตบุคคลที่ตกเป็นข่าว ทั้งผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อขอบคุณภาพและขอใช้ข้อมูลส่วนบุคคลก่อนนำไปเผยแพร่ ต่อสาธารณะ การเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาโดยระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล อัตลักษณ์ ใบหน้า และเครื่องพัฒนาการใด ๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย การหลีกเลี่ยงไม่ถ่ายภาพหรือนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทุกกรณี และกรณีอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ออกหนังสือเรียนเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติหรือคู่มือที่มีอยู่ ได้แก่ แนวปฏิบัติสภากาชาดไทยสื่อมวลชนแห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. ๒๕๖๔ แนวปฏิบัติการนำเสนอของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ...

ทางเพศ คู่มือการปฏิบัติงานสื่อในการนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศ หรือแนวทางปฏิบัติอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ปฏิบัติจริง

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๗.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๗.๒.๑ ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองหรือลบข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีการนำเสนอข่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียง ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวและคนในครอบครัว โดยอาศัยอำนาจตามนัยมาตรา ๑๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๗.๒.๒ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประสานองค์การสาธารณกุศล ดำเนินการดังนี้

(๑) กำชับและกำกับดูแลให้ผู้ปฏิบัติการภัยและอาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดต่อผู้ประสบภัย โดยประการสำคัญคือต้องไม่ถ่ายภาพอันไม่เหมาะสมอันอาจนำไปสู่การเผยแพร่องค์การสาธารณกุศล

(๒) มีมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการต่อผู้ปฏิบัติการภัยและอาสาสมัครที่ฝ่าฝืนคู่มือแนวทางปฏิบัติการภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือขององค์การสาธารณกุศลที่สังกัด

๗.๒.๓ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้น จับกุม ต้องแจ้งให้ประชาชนที่อยู่ร่วมด้วยในขณะปฏิบัติหน้าที่พึงรับทราบข้อปฏิบัติและข้อควรระวังที่พึงหลีกเลี่ยงในการบันทึกและเผยแพร่ภาพเหตุการณ์ในขณะที่มีปฏิบัติการตรวจค้น จับกุม หรือการดำเนินการอื่นใด

๘. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน๒๕๖๕ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องทึ้งเก้ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนวทางการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๗ ของรายงานนี้ ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ สาขาวิชาชีพช่างวิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป และให้แจ้งข้อสังเกตต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ควรคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติทางเพศ (Gender Sensitivity) โดยในการตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวควรจัดกำลังเจ้าหน้าที่โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชายด้วย ไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงเป็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เครชฐ์มาลินี
นางสาวศยามล ไกยร่วงค์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกสี

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

